

Projekt rewaloryzacji zabytkowego parku w Kłęce gmina Nowe Miasto nad Wartą

Zleceniodawca: Gmina Nowe Miasto nad Wartą
63-040 Nowe Miasto n/Wartą
ul. Poznańska 14

Wykonawca: mgr inż. Dorota Królikowska
ul. Unisława 18
61-063 Poznań

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Poznaniu
61-834 Poznań, ul. Gołębia 2
tel. 61 852-80-03, 852-80-04
fax 61 852-80-02

Załącznik do pozwolenia/ postanowienia pisma

nr. 703/Pd/81A

z dnia 24.10.2018r.

Wielkopolski Wojewódzki
Konservator Zabytków
mgr Jolanta Goszczyńska

Dorota Królikowska
ZIELONI ARCHITEKCI
61-063 Poznań, ul. Unisława 18
tel. 607 22 55 83
NIP 778-008-36-65 REGON 631573828

Poznań, 30.04.2018r.

egzemplarz nr 4

Zatwierdzenie 07-05-2018r.

GMINA NOWE MIASTO nad Wartą
ul. Poznańska 14
63-040 Nowe Miasto nad Wartą
tel./fax 61 287 40 06; 61 287 40 14
NIP 786-16-23-752

WÓJT
mgr inż. Aleksander Podemski

SPIS TREŚCI

Strona

I. Dane ogólne	3
1. Podstawa i przedmiot opracowania	3
2. Materiały wyjściowe	3
II. Próba rekonstrukcji założenia parkowego z przełomu XIX i XX wieku	3
1. Lokalizacja parku	3
2. Rys historyczny	4
3. Analiza układu przestrzennego i istniejącej szaty roślinnej	5
4. Określenie podstawowych wartości historycznych i przestrzennych	8
III. Część projektowa	8
1. Kierunek działań rewaloryzacyjnych w oparciu o zalecenia konserwatorskie	8
2. Założenia projektowe i program rewaloryzacji	8
2.1. Pielęgnacja istniejącej szaty roślinnej	8
2.2. Odbudowa historycznej kompozycji parku	8
2.3. Wyeksponowanie zatartych osi widokowych i kompozycyjnych	9
2.4. Odbudowa historycznej roślinności parkowej	10
2.5. Odbudowa historycznej architektury parkowej	10
3. Dobór gatunkowy nasadzeń uzupełniających	12
4. Obsadzenia roślin	16
5. Trawnik	17
6. Pielęgnacja roślin po posadzeniu	18
7. Wykaz roślin projektowanych w podziale na grupy	18
8. Zestawienie powierzchni	20
9. Etapowanie prac	21
10. Dokumentacja fotograficzna	21
11. Literatura	34
III. Część graficzna – załączniki w końcowej części opracowania	
1. Plansza nr 1 – Projekt koncepcyjny rewaloryzacji parku, mapa w skali 1:500	
2. Plansza nr 2 – Projekt wykonawczy rewaloryzacji alei parkowych, projekt nowych nasadzeń, lokalizacja elementów małej architektury, mapa skala 1:200 1:550	
3. Plansza nr 3 – Projekt wykonawczy nasadzeń roślinnych – fragment 1, mapa skala 1:200	
4. Plansza nr 4 – Projekt wykonawczy nasadzeń roślinnych – fragment 2, mapa skala 1:200	
5. Plansza nr 4 – Projekt wykonawczy nasadzeń roślinnych – fragment 3, mapa skala 1:200	

I. Dane ogólne

1. Podstawa i przedmiot opracowania.

- umowa nr OŚ/2/2018 zawarta z: Gminą Nowe Miasto nad Wartą, 63-040 Nowe Miasto nad Wartą, ul. Poznańska 14, reprezentowaną przez Aleksandra Podemskiego – Wójta Gminy

Przedmiotem opracowania jest projekt rewaloryzacji zabytkowego parku w Klęce.

Park w Klęce gmina Nowe Miasto nad Wartą, powiat Środa Wielkopolska podlega ochronie konserwatorskiej na podstawie prawomocnej decyzji Wojewódzkiego Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków. Został wpisany do rejestru zabytków jako zespół pałacowy:

- pałac, 1870, pocz. XX, nr rej.: 1393/A z 24.02.1973
- park, 2 poł. XIX – XX, nr rej.: 2034/A z 04.11.1985
- aleja brzozowa, nr rej. 2093 z 23.05.1986

Powierzchnia parku zawiera się w granicy działki nr 75/3 i wynosi 5,60 ha.

2. Materiały wyjściowe

Niniejsza dokumentacja powstała w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

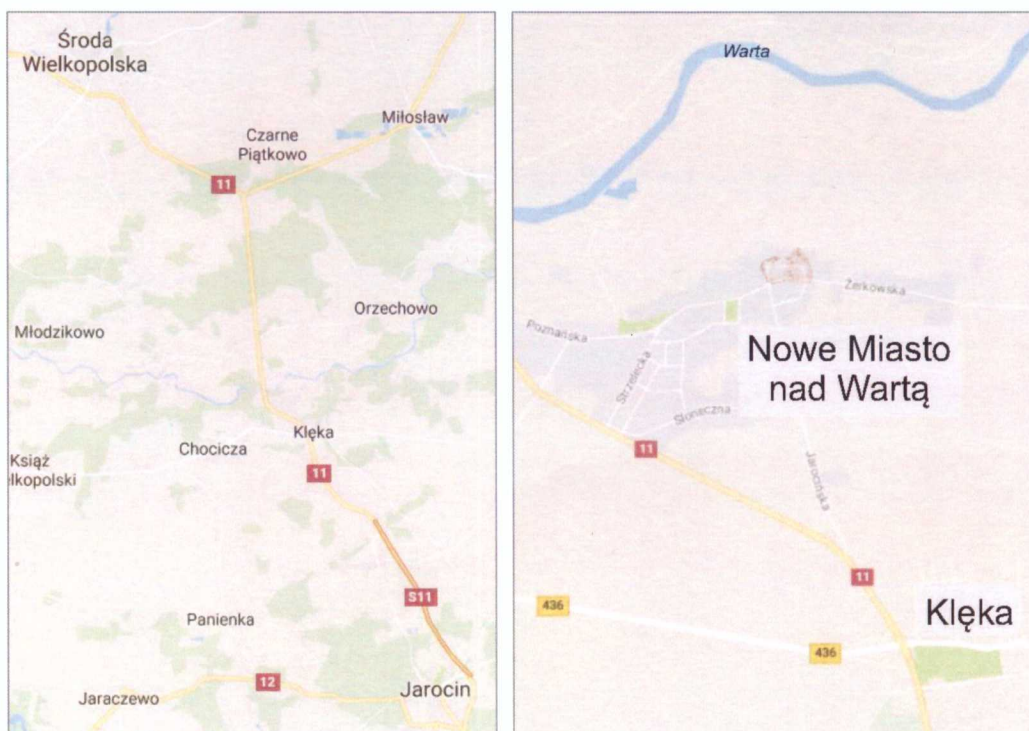
- Inwentaryzacja roślin i gospodarka drzewostanem w zabytkowym parku w Klęce z dnia 31.01.2018r.
- Wytyczne do koncepcji rewaloryzacji zabytkowego parku w Klęce z dnia 17.03.2018r.

II. Próba rekonstrukcji założenia parkowego z przełomu XIX i XX wieku

1. Lokalizacja parku

Park w Klęce położony jest 2 km na południowy wschód od Nowego Miasta nad Wartą przy trasie nr 11 Poznań - Jarocin.

Zdjęcie 1, 2. Lokalizacja Klęki na mapie (Mapy Google).

2. Rys historyczny

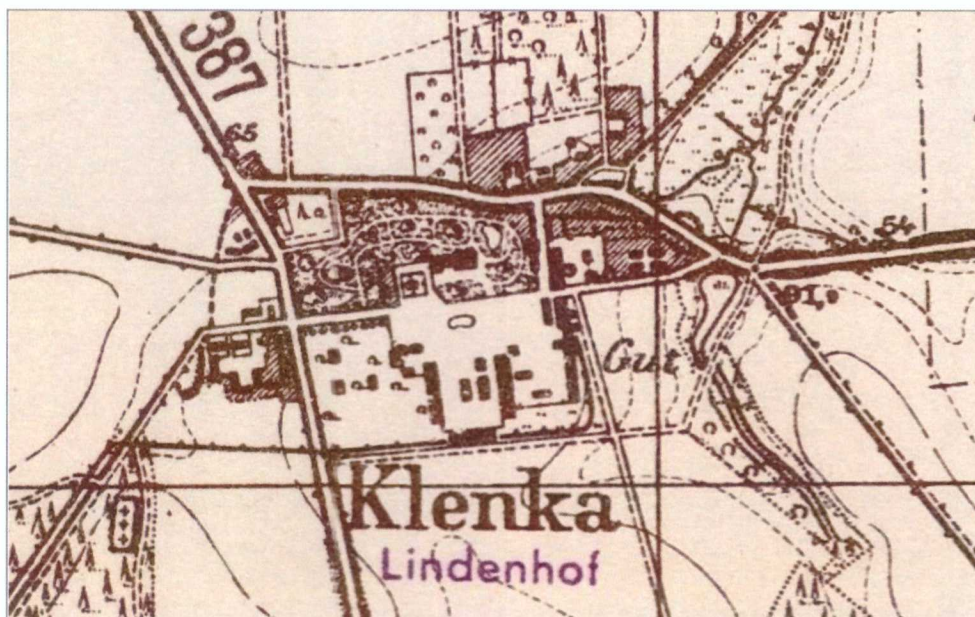
- 1500-1300 p.n.e - w epoce brązu tereny nadwarciańskie w rejonie Nowego Miasta i dzisiejszej Klęki były zamieszkałe. Potwierdzają to wykopaliska historyczne.
- 1299r. – pierwsza wzmianka o Klęce w Kronikach Jana Długosza, według której Władysław Łokietek spotkał się z Wacławem II Czeskim by zrzec się na jego rzecz dzielnic: Wielkopolski, Pomorza i Kujaw. Klęka należała wtedy do rodu Doliwów.
- 1392r. – Stanisław Kozierowski w „Badaniach nazw topograficznych dzisiejszej Archidiecezji Poznańskiej” tom I, Poznań 1914r. wymienia: „Klęka- parafia Nowe Miasto nad Wartą r. 1299, 1392”.
- 1578 r. – Klenka (Clanka)- wieś granicząca z Nowym Miastem nad Wartą była w posiadaniu Kacpra Nowomiejskiego - na podstawie publikacji E. Calliera „Powiat pyzdrowski w XVI stuleciu”, Poznań 1889 str. 91.
- 1618r. – wieś przechodzi w ręce kasztelanowej śremskiej by później dzielić losy z kluczem nowomiejskim w skład którego wchodziły oprócz Klęki: Chocicza, Kolnice, Kolniczki, Komorze, Kozia Wola, Nowe Miasto, Piaski
- 1834r. – cały klucz nowomiejski zostaje sprzedany Żydowi Alexandrowi, co opisano w publikacji „Dzieje Nowogomiasta n. Wartą i jego Kurkowego Bractwa Strzeleckiego z okazji trzechsetlecia Bractwa”, Poznań 1937r.
- 1840r. – 22.IX., Po wielokrotnych zmianach właścicieli Herman Kennemann, dwudziestopięcioletni porucznik niemiecki, późniejszy współtwórca antypolskiej organizacji Hakata, nazwanej tak od początkowych liter nazwisk jej założycieli i przywódców tj. Hansemanna, Kennemana i Tedemanna wykupuje Klękę oraz część dóbr nowomiejskich z rąk żydowskich. Kennemann skupuje ziemie od okolicznych chłopów tak, że staje się w owym czasie jednym z największych właścicieli ziemskich w Wielkopolsce. Ożenił się i z żoną Luizą miał 2 córki; dość szybko owdowiał. Gizela, jedna z córek zmarła młodo. Hedwig, druga córka wyszła za Maxa Jouanne, zgermanizowanego Francuza, wychowanka Kennemanna.
- 1870r. – Herman Kennemann zleca budowę pałacu w Klęce, która staje się główną siedzibą jego rozległych dóbr. Nowo zakładanym folwarkom nadaje nazwy od imion członków rodziny, np. Elżbietów – od imienia żony Elizy, Hermanowo-od imienia pierworodnego syna Hermana. W tym samym czasie zostaje założony park otaczający pałac w Klęce. Pałac na początku XX w. zostaje rozbudowany w kierunku zachodnim. Dobudowano niższe skrzydło, a cały wystrój pałacu wykonano w stylu neorenesansowym.
- 1887r. – w tym okresie widok parku i pałacu został przedstawiony na mapach pruskich.
- 1910r. – 11 kwietnia umiera Herman Kennemann i pałac wraz z przylegającym do niego parkiem przejmuje jego córka Hedwig, wtedy już wdowa po zmarłym w 1904r. Maxie Jouanne. Pozostaje jego właścicielką do śmierci w 1930r.
- 1930r. – po śmierci Hedwig Klęka przechodzi w ręce dalszej rodziny i pozostaje w rękach niemieckich członków rodziny aż do 1939r.
- 1939-1945r. – w okresie okupacji hitlerowskiej majątek Klęka – Linderhof należy do niemieckiej administracji wójtostwa Nowe Miasto nad Wartą.
- 1945r. – Klęka wraz z folwarkami na mocy Reformy Rolnej przechodzi w ręce Skarbu Państwa. W kwietniu część gruntów ornych zostaje przydzielona okolicznym chłopom, a nieruchomości z zabudowaniami i warsztatami przekazano w dzierżawę Państwowej Fabryce Farmaceutyczno-Chemicznej „Pebeco” w Poznaniu. Park i pałac wchodzi w skład majątku zakładu.

- 1947r. – Kłeka podlega Zjednoczeniu Przemysłu Organicznego w Łodzi jako Zakład Przemysłowo-Rolny. Następnie Zakłady w Kłecie włączono do Zjednoczonych Zakładów Farmaceutycznych jako Wytwórnię nr 11.
- 1948r. – dyrektorem Zakładów Przemysłowo Rolnych w Kłecie zostaje inż. St. Maciołkowski - pomysłodawca utworzenia w Kłecie plantacji zielarskiej i przedsiębiorstwa farmaceutycznego.
- 1950r. – po rozpoczęciu eksportu leków za granicę następuje szybki rozwój Zakładu, który przyjmuje nazwę Przemysłowo Rolne Zakłady Zielarskie w Kłecie, a w 1959r. do nazwy dodano słowo „Herbapol”.
- 1971r. – dyrektorem „Herbapolu” zostaje inż. Marian Maleszka. Z jego inicjatywy przystąpiono do porządkowania parku przypałacowego. Pod koniec lat 70-tych wyczyszczono staw znajdujący się w parku i zaczęto systematycznie usuwać suche drzewa i dziczące krzewy. Prace były wykonywane pod nadzorem Władysława Czarnego
- 24.02.1973r. – wpisanie pałacu do rejestru zabytków pod nr rej. 1393/A
- 04.11.1985r. - wpisanie parku przypałacowego do rejestru zabytków pod nr rej.: 2034/A
- 1983r. – wykonanie pierwszej powojennej ewidencji parku pałacowego w Kłecie. Autorami opracowania byli małżeństwo inż. Krystyna i Zygmunt Awzan. Pod koniec lat 80-tych przez polanę parkową w kierunku północy przeprowadzono cieplik. W tym czasie we wschodniej części pałacu istniało przedszkole z wydzielonym placem zabaw na terenie parku.
- 1987r. – w listopadzie inż. Krystyna i Zygmunt Awzan opracowują szczegółową inwentaryzację drzewostanu parkowego
- 1988r. – na zlecenie Przemysłowo Rolnych Zakładów Zielarskich „Herbapol” inż. Krystyna i Zygmunt Awzan przygotowują Projekt techniczny rewaloryzacji parku pałacowego PRZZ ‘Herbapol’ W Kłecie. Projekt ten nie został zrealizowany. W tym czasie powstaje parking w południowo-zachodniej części parku, przy drodze biegnącej do pałacu. Wzdłuż parkingu wykonano nasadzenia głównie krzewów liściastych przedzielanych iglakami. Parking ogrodzono siatką.
- 1992r. – 20 maja 1992r. na podstawie decyzji Wojewody Wielkopolskiego pałac oraz park stają się własnością Gminy Nowe Miasto nad Wartą.
- 1997-1999r. - Herbapol Kłeka S.A. w dalszym ciągu opiekuje się parkiem. Na podstawie oględzin parku i decyzji konserwatorskich usuwane są suche drzewa. Po kolejnych usunięciach drzew Herbapol Kłeka S.A. występuje do konserwatora z propozycją utworzenia małej kolekcji roślin zielarskich w południowo-zachodnim narożniku parku, na co otrzymuje zgodę. Są to niewielkie poletka w kształcie kół o średnicy 80cm, początkowo oznakowane nazwami roślin. Obecnie są one obsadzone przypadkowymi roślinami..
- 2018r. - wykonana zostaje szczegółowa inwentaryzacja roślinności parkowej z gospodarką drzewostanem. Powstają również wytyczne do koncepcji rewaloryzacji zabytkowego parku w Kłecie z dnia 17.03.2018r. zatwierdzone przez Wojewódzki Urząd Ochrony zabytków w Poznaniu.

3. Analiza układu przestrzennego i istniejącej szaty roślinnej parku

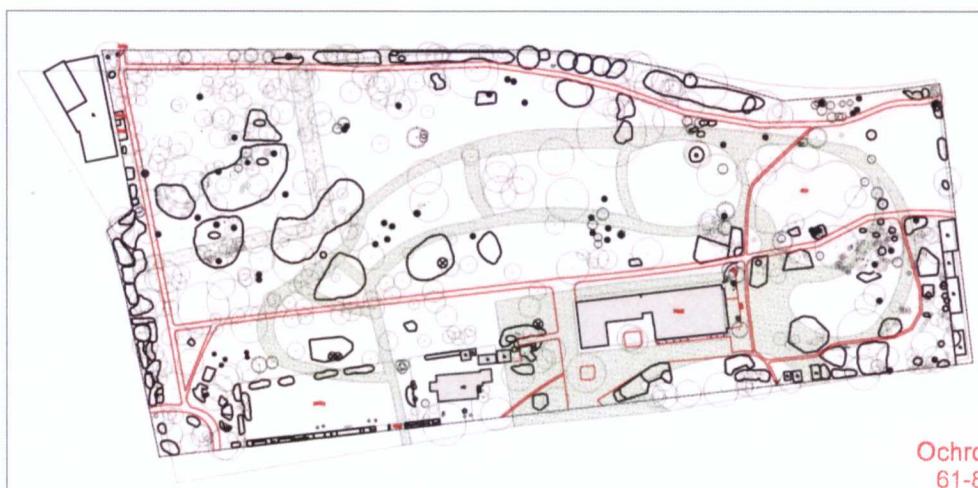
Zabytkowy, krajobrazowy park w Kłecie mimo upływu lat w ogólnym zarysie zachował swój wydłużony kształt na osi wschód-zachód. Powstał on prawdopodobnie po wybudowaniu pałacu. Najstarsze drzewa występujące w parku są pozostałością roślinności otaczającej poprzedni, starszy dwór.

Zdjęcie 3. Park w Kłęce na mapie pruskiej z 1870r.

Teren parku od zachodu i północy otacza mur. Od wschodu jest to częściowo mur, a częściowo zabudowania gospodarcze. Od południa park przylega do wewnętrznej drogi gospodarczej. Zajazd pod pałac jest otwarty, wygrodzony niskim murkiem. Wnętrze parkowe to swobodnie biegnące aleje na osi wschód-zachód poprzecinane krótszymi naturalnie biegnącymi drogami. Wyznaczają one wnętrza parkowe z polanami widokowymi. Lasek w północno-zachodnim narożniku parku w późniejszym czasie został włączony w jego obręb. Dawny dom zarządcy widoczny na mapie pruskiej został rozebrany, w jego miejscu w 1910r. wybudowano nowy dom usytuowany w obrębie dawnego ogrodu po zachodniej stronie pałacu. Park w tej formie przetrwał do lat 30-tych XX w. kiedy to nastąpiło uproszczenie biegu głównych alei parkowych. Po wprowadzeniu zmian dwie główne aleje od północy i południa stały się prostymi drogami biegnącymi równolegle. Aleja północna biegła równolegle wzdłuż ceglanego muru, a aleja południowa równolegle do północnej ściany pałacu. Obrazuje to poniższa mapa. Na dawny układ alei parkowych w kolorze niebieskim naniesiony został układ dróg po zmianach w latach 30-tych XX w. w kolorze czerwonym.

Rysunek 3. Dawny układ alei parkowych (kolor niebieski) i zmiany powstałe w latach 30-tych XX w. (kolor czerwony).

Od zachodu wytyczono też pionowo biegnącą aleją biegnącą mniej więcej równoległe do obecnej drogi nr 11. Uproszczone aleje zostały obsadzone lipami. Obecnie układ alei jest podobny. Aleja północna i południowa ma taki sam przebieg.

Krótsze alejki przecinające dawniej polany widokowe uległy obecnie zatarciu. W podobnym zarysie widoczna jest ścieżka wzdłuż lewego brzegu stawu. Sam staw również zmienił swój kształt, a jego linia brzegowa stała się bardziej urozmaicona. Po łukowato wygiętej alei w południowo wschodniej części parku pozostała ziemna ścieżka.

W latach 80-tych XX w. południowo-zachodni narożnik parku został przebudowany. Powstał tam niewielki placik wydzielony niskim murkiem granitowym. Przy półkolistej ścieżce zamontowano ławki. Od zachodniej granicy parku wykonano nowe nasadzenia krzewów liściastych (wzdłuż drogi nr 11) a na obszarze parku, w miejscu usuniętych suchych drzew wyznaczono półokrągłe kwatery obsadzone kolekcją roślin zielnych. Nasadzenia ziół wyglądają obecnie mało naturalnie i zostały zakwalifikowane do usunięcia. Wzdłuż drogi dojazdowej od zachodu do pałacu utworzono parking od strony drogi wydzielony kamiennym murkiem i obsadzony roślinnością. Nasadzenia te powstały na podstawie projektu inż. Krystyny i Zygmunta Awzan z 1988r.

Dawna roślinność parku jest dość dobrze zachowana chociaż po wichurach z ostatnich lat wiele drzew zostało uszkodzonych. Niektóre zostały powalone. Dominującymi gatunkami drzew są klony pospolite, lipy drobnolistne oraz rozprzestrzeniające się robinie białe. Stosunkowo licznie występują kasztanowce pospolite oraz dęby szypułkowe i czerwone. W parku rosną też pojedyncze okazałe platany klonolistne oraz jeden egzemplarz kłęka kanadyjskiego. Roślinność krzewiasta reprezentowana jest przez typowe krzewy parkowe, takie jak jaśminowiec, pęcherznice (nasadzenia z lat 80-tych), śnieguliczki, lilaki. Większość krzewów wymaga zabiegów pielęgnacyjnych. Jedynie grupy krzewów rosnące przy zachodniej granicy parku są w dobrym stanie. Po pracach związanych z usuwaniem powalonych drzew i połamanych konarów powierzchnie trawiaste zostały częściowo zniszczone i wymagają renowacji. Szczegóły przedstawiono w opracowaniu Inwentaryzacja roślinności zabytkowego parku w Kłęcie z 2018r.

Zdjęcie 4. Droga Poznań – Jarocin biegnąca wzdłuż zachodniej granicy parku, Kłęka 1938.

Na zdjęciu widoczny jest ceglany mur w zachodniej granicy parku. Obecnie mur ze względów bezpieczeństwa został rozebrany. Pozostała po nim jedynie podmurówka.

Po analizie zmian jakie zaszły w parku można stwierdzić, że nadal widoczne są niektóre elementy programu z przełomu XIX i XX wieku:

- Frontowy zajazd do dworu
- Łukowo wygięta aleja we wschodniej części parku, obecnie ścieżka
- Staw parkowy, choć o zmienionej linii brzegowej
- Mur w północnej i częściowo południowej granicy parku
- Budynek zarządcy z 1910r.
- Pojedyncze drzewa o wielkościach pomnikowych
- Zarys dawnych polan zwłaszcza w centralnej i wschodniej części parku

4. Określenie podstawowych wartości historycznych i przestrzennych

Do podstawowych wartości historycznych obiektu należy zaliczyć kształt oraz wielkość parku.

O jego wartości stanowią też dawne formy roślinne, z których do czasów obecnych przetrwały pojedyncze drzewa pochodzące z okresu zakładania parku. Są to nieliczne egzemplarze lip drobnolistnych, dębów szypułkowych i czerwonych oraz klonów pospolitych. Mieszkańcy wsi są emocjonalnie związani z parkiem i pałacem, w którym obecnie mieszczą się mieszkania komunalne oraz świetlica ochotniczej Straży Pożarnej w Klęce. Jest to miejsce chętnie odwiedzane przez spacerowiczów.

III. CZĘŚĆ PROJEKTOWA

1. Kierunek prac rewaloryzacyjnych w oparciu o zalecenia konserwatorskie

Na podstawie wcześniejszych inwentaryzacji obiektu, analizy stopnia zachowania oraz oczekiwań wobec funkcji, które obecnie pełni zespół pałacowo-parkowy można przyjąć następujące założenia projektowe:

- 1.1. Pielęgnacja istniejącej szaty roślinnej
- 1.2. Odtworzenie dawnej koncepcji dróg parkowych
- 1.3. Wyeksponowanie zatartych osi widokowych i kompozycyjnych
- 1.4. Odbudowa historycznej roślinności parkowej
- 1.5. Odbudowa zniszczonej architektury parkowej

2. Założenia projektowe i program rewaloryzacji

2.1. Pielęgnacja istniejącej szaty roślinnej

Systematyczne prace pielęgnacyjne należy prowadzić w oparciu o wytyczne zawarte w „Inwentaryzacji zieleni zabytkowego parku w Klęce”. Prace pielęgnacyjne w obrębie koron w miejscach poza dostępem z alei powinny być prowadzone wyłącznie z lin przez osoby z odpowiednimi uprawnieniami. Należy na bieżąco prowadzić pielęgnację krzewów. Systematyczne należy też pielęgnować trawniki poddane renowacji i wygrabić z nich opadłe liście, zwłaszcza kasztanowców co zapobiega i ogranicza występowanie szrotówka kasztanowcowiaczka.

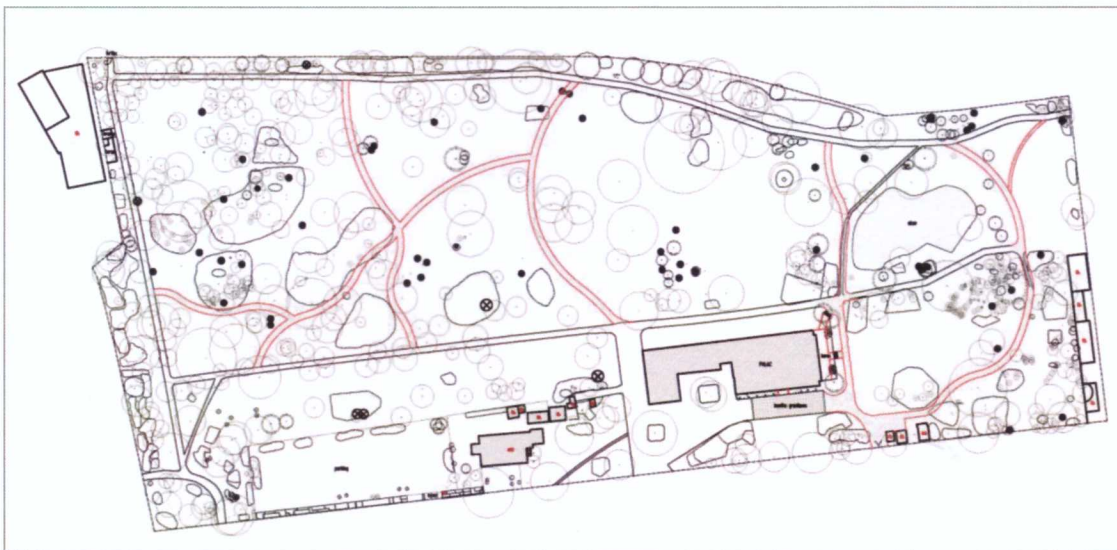
2.2. Odtworzenie dawnej koncepcji dróg parkowych

Wyraźnie widać, że po zmianach biegu alei parkowych dokonanych w latach 30-tych XX w. nie jest już możliwy powrót do pierwotnego układu. Niemniej jednak można odtworzyć dawną koncepcję z dwoma równoległymi alejami połączonymi krótszymi poprzecznymi drogami. Powstaną wtedy, jak

dawniej, wnętrza parkowe nawiązujące swoim rysunkiem do widoku parku z przełomu XIX i XX w. proponowany układ komunikacyjny ukazuje spacerującym ciekawe widoki pozwalając jednocześnie na zapoznanie się z programem parku.

Próbę odtworzenia nieistniejących obecnie alei i proponowany docelowy ich układ przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 4. Koncepcja rewaloryzacji i adaptacji alei parkowych.

Kolorem czerwonym oznaczono proponowany bieg poprzecznych alei. Możliwie wiernie odtworzono ich dawny układ. W części wschodniej parku drogi poprowadzono prawie identycznie jak na mapie pruskiej. W centralnej części parku wyznaczono 2 wnętrza parkowe. Z uwagi na zmieniony przebieg alei w latach 30-tych XX w. powstałe polany są większych rozmiarów. Droga okalająca dawny zagajnik ma najbardziej zmieniony bieg co zostało spowodowane rosnącymi w tym rejonie grupami krzewów.

Aleje parkowe, tak jak obecnie będą miały nawierzchnie ziemne o szerokości jak istniejące, czyli 2,5m do 3m. W miejscach przeddeptów powstaną węższe ścieżki o szerokości 1-1,5m. Szczegółowy układ alei zamieszczono na planszy wykonawczej.

Nowo powstałe aleja również będą miały ziemny charakter. Istniejące aleje zostaną poddane renowacji, naprawa będzie polegała na ich wyrównaniu i uzupełnieniu braków mieszanką piaszczysto gliniastą przy grubości warstwy po zagęszczeniu 10cm. Odtworzenie koncepcji nieistniejących alei poprzecznych wydzielających polany widokowe nastąpi poprzez usunięcie warstwy ziemi urodzajnej, przy grubości warstwy do 15cm i wypełnienie powstałych ciągów alei mieszanką piaszczysto-gliniastą o grubości do 15cm.

W ramach rewaloryzacji układu komunikacyjnego przewidziano w części frontowej wykonanie dodatkowych powierzchni utwardzonych z kostki granitowej szarej 9/11 cm (jak istniejący fragment nawierzchni) oraz wymianę obecnie istniejących krawężników betonowych na granitowe. Szczegóły przedstawiono na planszy wykonawczej.

2.3. Wyeksponowanie zatartych osi widokowych i kompozycyjnych

Osie widokowe biegnące od pałacu wzdłuż głównych alei zostają zachowane. Odtworzenie poprzecznych alejek wyeksponuje krótsze osie widokowe i kompozycyjne, akcentujące rosnące na polanach pojedyncze egzemplarze istniejących i nowo projektowanych drzew. Obecnie w części

wewnętrznej parku rosną luźno rozrzucone drzewa, brak wyraźniejszych grup niższych roślin oraz brak polan sprawia, że wzrok błądzi po okolicy nie znajdując punktu oparcia. Sprawia to niedostateczne powiązanie kompozycji parku z pałacem, brak otwarć widokowych ukierunkowanych na atrakcyjne elementy kompozycji. Wprowadzenie nowych nasadzeń podkreśli i wzmocni naturalistyczny charakter parku.

2.4. Odbudowa historycznej roślinności parkowej

W doborze nowoprojektowanych roślin zwracano uwagę nie tylko na strukturę przestrzenną i kompozycję ale też na dobór gatunkowy proponowanych nasadzeń. Zastosowane gatunki odpowiadają rośliną występującym w parkach na przełomie XIX i XX w. Wprowadzenie warstwy krzewów, zwłaszcza przy pałacu oraz we wschodniej części parku urozmaici jego kompozycję. Grupowe rozlokowanie krzewów zadecyduje o autentyczności i naturalnym charakterze kompozycji. W części frontowej parku pod krzewami pojawią się byliny zadarniające w postaci barwinka pospolitego i bluszczu pospolitego. Projektowane krzewy będą reprezentowane przez hortensję bukietową odmiany 'Pinky Winky' i 'Vanille Fraise', śnieguliczkę Doorenbosa, lilak pospolity. Przy frontowej ścianie pałacu uzupełniony zostanie brakujący krzew żywotnika zachodniego 'Globosa'. Między rosnącymi iglakami posadzone zostaną niskie odmiany pięciornika krzewiastego. Boczne nasadzenia w części frontowej pałacu to niskie żywopłoty z suchodrzewu chińskiego, dodatkowo z prawej strony uzupełnione o grupę lilaków Meyera i azalię pontyjską (żółtą). Przy nowo powstałych alejach pojawią się grupy niskich lilaków Meyera 'Palibin', a w okolicy stawu grupa kaliny koralowej. W parku oznaczono kilka elementów degradujących powiązania widokowe. Są to:

- Blaszane garaże po prawej stronie wjazdu do pałacu; powinny one zostać rozebrane, a teren należy zrehabilitować i ponownie włączyć do parku
- Betonowy mur we wschodniej granicy parku; zostanie on częściowo zamaskowany planowanym nasadzeniem brzoź brodawkowatych oraz grupami krzewów derenia białego, śnieguliczki białej, forsycji pośredniej oraz tawuły japońskiej.
- Zabudowania gospodarcze od północy dawnego domu rządcy, stojącego po lewej stronie pałacu; zabudowania te widoczne od strony parku zostaną przesłonięte grupami wysokich krzewów jaśminowców wonnych oraz lilaków pospolitych.

Oprócz nasadzeń krzewów zaplanowano także uzupełnienie drzew w alejach lipowych, we wschodniej części parku gdzie widoczna jest dysproporcja w ilości zieleni wysokiej. Oprócz wymienionych wcześniej brzoź pojawią się tu klony czerwone i dęby błotne. Na nowopowstałych polanach uzupełnione zostaną drzewa, które uległy zniszczeniu w wyniku silnych wiatrów w 2017r. Kasztanowce białe rosnące w parku są w większości w złej lub dostatecznej kondycji. Wszystkie poddane zostaną zabiegom pielęgnacyjnym ale z uwagi na dobiegający końca okres ich żywotności, zwłaszcza w rejonie pałacu zaplanowano posadzenia następców zamierzających kasztanowców. Do nasadzeń wybrano kasztanowca czerwonego o dekoracyjnych różowych kwiatach.

Szczegółowy plan nasadzeń roślinnych został przedstawiony na planszy wykonawczej.

2.5. Odbudowa istniejącej architektury parkowej

Wzdłuż alei parkowych są rozlokowane pojedyncze ławki parkowe oraz nieliczne kosze. Ich stan jest niezadowalający w związku z czym powinny zostać wymienione na nowe. Zaproponowano również oświetlenie alei parkowych, co wydłużyłoby możliwość przebywania w parku.

Zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi zaproponowano następujące elementy małej architektury parkowej

- Latarnie parkowe – 11 szt.

Do oświetlenia alei zaproponowano latarnie parkowe o prostym kształcie model Mars LED z masztem z szerszym elementem u dołu, o wysokości min. 3m.

Zdjęcie 5. Latarnia parkowa masztowa.

- ławki parkowe – 11szt, kosze na śmieci – 11szt.

Zdjęcie 6, 7. ławka typu L001AS. Kosz na śmieci model Sofia.

3. Dobór gatunkowy nasadzeń uzupełniających

W doborze roślin zwracano szczególną uwagę oprócz walorów plastycznych na właściwy dobór gatunkowy zgodny z XIX wiecznym stylem oraz wymagania siedliskowe. Kolejność przedstawionych roślin zgodna z numeracją na planszy wykonawczej.

Lp.	Widok rośliny	Nazwa polska/nazwa łacińska/opis	Ilość sztuk
1		Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i> (L.) Zadarniająca bylina o zimozielonych liściach i drobnych niebieskich kwiatach. Doskonała roślina do obsadzania zacienionych miejsc pod drzewami.	600
2		Hortensja bukietowa 'Pinky Winky' <i>Hydrangea paniculata</i> (Thunb. ex Murray) Krzew dorastający do 1m z dużymi wydłużonymi kwiatostanami pojawiającymi się od końca VII-X na jednorocznych pędach. Wymaga lekko kwaśnego podłoża. Gatunek rozpowszechniony w parkach w II poł. XIX w.	90
3		Hortensja bukietowa 'Vanilla Fraise' <i>Hydrangea paniculata</i> (Thunb. ex Murray) Krzew dorastający do 1,5m z dużymi wydłużonymi kwiatostanami pojawiającymi się od VII-X na jednorocznych pędach. Wymaga lekko kwaśnego podłoża. Gatunek rozpowszechniony w parkach w II poł. XIX w.	48
4		Śnieguliczka Doorenbosa <i>Symphoricarpos albus</i> (Krussam) jest mieszańcem <i>S. xchenaultii</i> i <i>S. albus</i> . Krzew wysokości do 1,5m kwiaty niepozorne. Dekoracyjne grona różowych owoców od końca VII, pozostają do mrozów i dłużej. Gatunek rozpowszechniony w ogrodach od 1879r.	100
5		Lilak pospolity <i>Syringa vulgaris</i> (L.) Krzew dorastający do 3-4m, ozdobne, kwiaty zebrane w wiechy do 20cm długości, silnie pachnące, pojawiają się w V. Gatunek znany w Europie od XVI w. od 1875r. znano już ponad 200 odmian.	30

Lp.	Widok rośliny	Nazwa polska/nazwa łacińska/opis	Ilość sztuk
6		<p>Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i> (L.)</p> <p>Zimozielone pnącze występujące na stanowiskach naturalnych, gdzie podlega ochronie. Uprawiany jako roślina okrywowa, parkowa. W tradycjach wielu narodów jest symbolem wierności i trwałości życia.</p>	140
7		<p>Pięciornik krzewiasty 'Dany Boy 'Lissdan' <i>Potentilla fruticosa</i> (L.) 'Tilford Cream'</p> <p>Niski, zwarty krzew dorastający do 0,4m. Kwiaty różowe bardzo liczne pojawiające się od końca V-X. Pełnia kwitnienia przypada na poł. czerwca.</p>	31
8		<p>Żywotnik zachodni 'Globosa' <i>Thuja occidentalis</i> (L.)</p> <p>Roślina północnoamerykańska sprowadzona do Europy ok. 1540r. Ta odmiana ogrodowa o kulistym kształcie, bez pędu przewodniego. Zastosowana jako uzupełnienie istniejących nasadzeń.</p>	1
9		<p>Tawuła japońska 'Little Princess' <i>Spirea japonica</i> (L.)</p> <p>Krzew o wyprostowanych gałązkach i kulistym pokroju dorastający do 50cm. Kwiaty jasnoróżowe w baldachach do 5cm. Kwitnienie od VI-VIII. Krzew pochodzenia obcego od dawna rozpowszechniony w parkach i ogrodach.</p>	20
10		<p>Suchodrzew chiński <i>Lonicera pileata</i> (Oliv)</p> <p>Zimozielony, niski krzew pochodzenia obcego. Liście drobne, błyszczące. Kwiaty w V-VI, małe, białawe, pachnące. Owoce drobne, granatowe, wśród liści. Występuje w parku w okolicy parkingu.</p>	150
11		<p>Jaśminowiec wonny <i>Philadelphus coronarius</i></p> <p>Krzew dorastający do 2 m z przewieszającymi się gałęziami. Silnie pachnące kremowe kwiaty pojawiają się w końcu VI. Rozpowszechniony w ogrodach od końca XIXw.</p>	11

Lp.	Widok rośliny	Nazwa polska/nazwa łacińska/opis	Ilość sztuk
12		Dereń biały 'Siberian Pearls' <i>Cornus alba</i> (L.) 'Siberian Pearls' Krzew dorastający do 2 m. Liście jasnozielone, przebarwiają się jesienią na czerwono. Czerwone zimowe zabarwienie pędów, b. dekoracyjne. Gatunek rozpowszechniony w ogrodach w II poł. XIXw.	18
13		Śnieguliczka biała <i>Symphoricarpos albus</i> (S.F. Blake) Krzew wysokości do 2m kwiaty niepozorne, różowawe. Dekoracyjne grona białych owoców od VIII do XI, często pozostają przez zimę. Gat. odporny, niewymagający. Gatunek rozpowszechniony w ogrodach od 1879r.	28
14		Forsycja pośrednia <i>Forsythia x intermedia</i> (Zabel) Krzew wolnorosnący do wys. 2-3m. Wczesne wiosenne kwitnienie. Żółte kwiaty pojawiają się na początku IV. Gatunek rozpowszechniony w ogrodach od 1833r.	16
15		Kalina koralowa <i>Viburnum lantana</i> (L.) Krzew dorastający do 4m. Kwiaty białe zebrane w płaskie kwiatostany pojawiają się w VI. Od VI bardzo dekoracyjne czerwone owoce. Liście jesienią przebarwiają się na żółto. Gatunek rozpowszechniony w ogrodach w II poł. XIXw.	6
16		Lilak Meyera 'Palibin' <i>Syringa meyeri</i> (C.K. Schneid.) 'Palibin' Krzew o regularnym, kulistym pokroju, dorastający do 1m. Kwiaty obfite, jasnofioletowe pachnące pojawiające się w V/VI. Rodzaj rozpowszechniony w ogrodach od 1804r.	397
17		Azalia żółta (azalia pontyjska) <i>Rhododendron luteum</i> (Sweet) Krzew od 1-1,5m wysokości. Młode liście lepkie, kwiaty od IV-V złocistożółte, silnie pachnące, przed rozwojem liści. Liście barwne jesienią. Sadzony w parkach np. w Kórniku. W Polsce pod ochroną.	11

Lp.	Widok rośliny	Nazwa polska/nazwa łacińska/opis	Ilość sztuk
18		Klon czerwony <i>Acer rubrum</i> (L.) Klon pochodzenia północnoamerykańskiego, często rośnie na glebach wilgotnych. W sezonie liście zielone, jesienią przebarwiają się na dekoracyjny czerwony kolor. Odporny na mrozy, w Polsce coraz częściej spotykany.	13
19		Kasztanowiec czerwony <i>Aesculus x carnea</i> (Hayne) Mieszaniec Ae. hippocastanum i Ae. Pavia. Kwiaty w ładnym różowym kolorze, najciemniejsze u odm. 'Brioti'. Korona mniejsza niż u Kasztanowca białego, zawiązuje mniej owoców. Cenne drzewo miejskie i parkowe	3
20		Brzoza brodawkowata <i>Betula Pendula</i> (Roth) Drzewo pospolicie występujące w Polsce, jedno z najładniejszych. Ozdobne przez cały rok. Wczesnie rozwija liście, ma ładną sylwetkę i dekoracyjną korę. Występuje w parku oraz poza nim – dawna aleja brzozowa.	5
21		Grab pospolity <i>Carpinus betulus</i> (L.) Malownicze drzewo o gładkiej popielatoszarej korze z jaśniejszymi smugami. Liście przebarwiają się jesienią na kolor żółty. Znosi silne zacienienie. Jedno z najładniejszych drzew leśnych. W granicach naturalnego zasięgu.	3
22		Buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i> (L.) Malownicze drzewo o nisko osadzonej koronie i gładkiej korze. Występuje w cieplejszych rejonach Europy. Jedno z najładniejszych drzew leśnych. Liście przebarwiają się jesienią na złotorudy kolor.	1
23		Buk pospolity 'Atropurpurea Tricolor' <i>Fagus sylvatica</i> (L.) 'Atropurpurea Tricolor' Malownicze drzewo o nisko osadzonej koronie i gładkiej korze. Liście trójbarwne. Jedno z najładniejszych drzew leśnych tu w odmianie czerwonolistnej. W granicach naturalnego zasięgu.	1

Lp.	Widok rośliny	Nazwa polska/nazwa łacińska/opis	Ilość sztuk
24		Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i> (Mill. Es Münchh.) Malownicze drzewo z rozłożystą koroną i charakterystycznie łaciato łuszczącą się szarą korą odsłaniającą wewnętrzne kremowe i oliwkowe warstwy. Owoce-kuliste główki zwisają na długiej szypule.	1
25		Dąb błotny <i>Quercus palustris</i> (Muenchh.) Drzewo o smukłej koronie i liściach mniejszych niż u dębu czerwonego. Niezwykły jak na dęby kształt liści – drobniejsze i b. mocno powcinane. Występował w parku w latach 80-tych.	5
26		Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> (L.) Malownicze drzewo o regularnej, jajowatej koronie i gładkiej korze. Jedno z łagodniejszych drzew leśnych. Kwiaty pachnące. Roślina miododajna. Liście przebarwiają się jesienią na żółto.	28
27		Wiąz górski <i>Ulmus glabra</i> (Huds.) Drzewo pospolicie występujące w lasach z lipą drobnolistną i klonem pospolitym. W parku oznaczono pojedyncze egzemplarze.	1

4. Obsadzenia roślin

DRZEWA – minimalny obwód drzewa wynosi 14 cm na wysokości pnia 100 cm. Korona uformowana na wysokim pniu 2,5m, o wysokości 80cm dla drzew alejowych oraz na pniu 1,8m o wysokości 80cm dla drzew swobodnie rosnących. Średnica min. 80 cm. Materiał w kontenerach lub kopany w balocie o śr. min. 50 cm. Sadzenie drzew należy wykonać z zaprawianiem dołów podłożem urodzajnym. Średnica dołu powinna być o 40 cm szersza i o 20 cm głębsza niż odpowiednio średnica i grubość bryły korzeniowej. Brzegi dołu powinny być spulchnione a drzewo posadzone na takiej samej głębokości na jakiej rośnie w szkółce. Drzewa należy mocować do 2 palików toczonych, zaimpregnowanych ciśnieniowo z wiązaniem na jednym poziomie tuż pod koroną. Stabilizacja palika w gruncie nie może uszkadzać bryły korzeniowej drzewa.

Po sadzeniu wiosennym wokół drzewa należy utworzyć misę i ją wymulczować korą lub zrębkami pozyskanymi z rozdrobnienia wykarczowanych roślin parkowych. Przy sadzeniu jesiennym należy usypać kopczyk wysokości 20 cm. Kolejnej wiosny należy z niego uformować misę o średnicy 50 cm. W pierwszym i drugim sezonie wegetacyjnym po posadzeniu drzewa muszą być podlewane po 3-5 razy na sezon każdorazowo ilością 30l wody na drzewo, częściej w przypadku długotrwałej suszy.

KRZEWY - teren pod krzewami musi zostać oczyszczony z chwastów, korzeni, resztek roślin, kamieni, i innych zanieczyszczeń. Obsadzanie rabat należy rozpocząć od wyznaczenia palikami i sznurkiem linii nasadzeń. Należy zwracać uwagę na równe rozłożenie roślin.

Sadzenie krzewów będzie się odbywało z zaprawiania dołów ziemią urodzajną dobrej jakości. Sadzenie hortensji bukietowych i azalii pontyjskich (żółtych) wymaga zastosowania do zaprawiania dołów specjalistycznego podłoża dla roślin kwaśnolubnych. Materiał roślinny w donicach 2 i 3 litrowych – C2 i C3.

Sadzone krzewy należy rozmieścić symetrycznie na wyznaczonej przestrzeni w ilości podanej na planie nasadzeń. Po sadzeniu podłoże musi zostać dociśnięte, a rośliny podlane. W pierwszym sezonie wegetacyjnym należy podlewać krzewy 3-5 razy każdorazowo w ilości 5l wody na krzew. Teren pomiędzy krzewami należy wyściółkować korą lub wyścielić zrębkami pozyskanymi podczas prac czyszczących w parku w warstwie min. 5 cm, w taki sposób aby był on z każdej strony szerszy od pasa roślin i sięgał do brzegu rabaty. Powierzchnia rabaty powinna być odcięta od linii trawnika przy użyciu łopaty. Krzewy możemy zasilać nawozami wieloskładnikowymi, wolnodziałającymi w dawkach i terminach w zależności od wybranego nawozu i zaleceń producenta.

BYLINY - Gleba pod nasadzenia bylin powinna być oczyszczona z chwastów i traw oraz spulchniona. Głębokość warstwy urodzajnej dobrej jakości powinna wynosić min. 20cm. W uprawie bylin, zwłaszcza w początkowym okresie, szczególnie ważny jest zabieg odchwaszczania. W momencie, gdy byliny się rozrosną i pokryją wyznaczoną powierzchnię wzrost chwastów przestanie być problemem. Materiał roślinny w donicach 1,3 litrowych – C1,3 i w donicach dwulitrowych – C2.

Teren pomiędzy bylinami należy wyściółkować korą lub wyścielić zrębkami pozyskanymi podczas prac czyszczących w parku w warstwie min. 5 cm, w taki sposób aby był on z każdej strony szerszy od pasa roślin i sięgał do brzegu rabaty. Byliny możemy zasilać nawozami wieloskładnikowymi, wolnodziałającymi w dawkach i terminach w zależności od wybranego nawozu i zaleceń producenta.

5. Trawnik

Prace należy rozpocząć od chemicznego zniszczenia chwastów, zwłaszcza we wschodniej części parku za stawem oraz usunięcia wszelkich zanieczyszczeń jak kamienie, korzenie itp. Po ok. 2 tygodniach, po uschnięciu chwastów teren należy spulchnić na głębokość 5-10cm, wykonać wertykulację i aerację oraz wyrównać powierzchnię. Należy wykonać nawożenie w ilości 5kg/100m², ewentualnie uzupełnić braki ziemi zwłaszcza w miejscach po wykarczowanych pniach drzew. Następnie wyrównaną powierzchnię należy zwałować i wysiać nasiona traw w ilości 4 kg/100m². Wysiew najlepiej przeprowadzić na przełomie IV-V lub jesienią w IX-X, w odpowiednio wilgotne podłoże. Do wysiewu zastosować należy mieszanki traw gatunków odpornych na trudne warunki. Na terenach nasłonecznionych zaleca się stosowanie mieszanki traw o składzie: życica trwała 30-40% , kostrzewa czerwona 15-35%, kostrzewa owcza 5-10%, wiechlina łąkowa 5-10%. Można zastosować gotową mieszankę gazonowych traw wolnorosnących z przeznaczeniem na tereny nasłonecznione. Należy przykryć nasiona za pomocą grabi lub wału kolczatki. Po wysiewie nasion trawnik w miejscach wysiewu należy podlać i utrzymywać go w odpowiedniej wilgotności do czasu prawidłowego wschodu nasion.

Pierwsze koszenie należy wykonać gdy źdźbła traw osiągną wysokość 8-10 cm skracając je do 4-5 cm.

6. Pielęgnacja roślin po posadzeniu

Zabiegi pielęgnacyjne, zwłaszcza w pierwszym roku po posadzeniu mają istotny wpływ na dalszy rozwój i wzrost roślin.

- Podlewanie

Należy sprawdzać wilgotność podłoża i w miarę potrzeby nawadniać rośliny.

- Odczyn podłoża

Utrzymanie odpowiedniego odczynu gleby (kwaśnego pH) jest szczególnie istotne w przypadku hortensji i azalii pontyjskich. Zapewni to właściwy rozwój i kwitnienie.

- Nawożenie

W początkowym okresie po posadzeniu nawożenie nie jest konieczne gdyż rośliny mają dawkę nawozu wolnodziałającego w podłożu ze szkółki. W późniejszym terminie najkorzystniej nawozić rośliny nawozami wieloskładnikowymi długo działającymi, a przy hortensjach i azaliach pontyjskich stosować nawóz specjalistyczny do hortensji i różaneczników. Nawozić należy w taki sposób, aby granule nie dostawały się między liście, a były rozsypane wokół roślin. Stosując nawozy długo działające możemy je rzadziej dawkować, np. 1 raz w sezonie. Zapewniają one lepsze wykorzystanie substancji odżywczych i ograniczają wzrost zasolenia gleby.

- Cięcie

Należy je wykonywać z uwzględnieniem właściwości i indywidualnych cech roślin.

Wiosną następnego roku po posadzeniu wykonujemy cięcie sanitarne polegające na usunięciu pędów uszkodzonych, martwych, nieprawidłowo ukształtowanych. Pozostawiamy tylko zdrowe, właściwie rozmieszczone pędy skracając je tak, aby się wzmocniły i rozgałęziły.

Raz na kilka lat wykonujemy cięcie prześwietlające, odmładzające roślinę. Formowanie roślin wykonujemy od wczesnej wiosny, jednak nie dłużej niż do połowy lata.

Wiosną przycinamy krzewy ozdobne – tawuły japońskie oraz hortensje bukietowe, zgodnie z zaleceniami gatunkowymi.

Krzewy kwitnące wiosną tzn. do końca czerwca jak lilaki, jaśminowce zawiązują kwiaty na pędach zeszłorocznych dlatego należy przycinać je jedynie zaraz po kwitnieniu.

7. Wykaz roślin projektowanych w podziale na grupy

Drzewa

Lp	Nr*	Nazwa polska/łacińska	Ilość szt.	Uwagi
1	18	Klon czerwony / <i>Acer rubrum</i>	13	Rozmieścić zgodnie z planem nasadzeń
2	19	Kasztanowiec czerwony	3	Forma krajobrazowa o różowych kwiatach
3	20	Brzoza brodawkowata / <i>Betula pendula</i>	5	Rozmieścić zgodnie z planem nasadzeń
4	21	Grab pospolity / <i>Carpinus betulus</i>	3	Forma krajobrazowa
5	22	Buk pospolity / <i>Fagus sylvatica</i>	1	Forma krajobrazowa
6	23	Buk pospolity / <i>Fagus sylvatica</i>	1	Forma krajobrazowa o trójbarwnych liściach

Lp	Nr*	Nazwa polska/łacińska	Ilość szt.	Uwagi
7	24	Platan klonolistny / <i>Platanus x hispanica</i>	1	Następca zniszczonego drzewa o rozmiarach pomnikowych
8	25	Dąb błotny / <i>Quercus palustris</i>	5	Rozmieścić zgodnie z planem nasadzeń
9	26	Lipa drobnolistna / <i>Tilia cordata</i>	28	Rozmieścić symetrycznie w miejscach uzupełnień w alejach
10	27	Buk pospolity / <i>Fagus sylvatica</i>	1	Forma krajobrazowa

* - numer drzewa odpowiada numeracji na planszy wykonawczej

Krzewy i byliny

Nr	Nazwa polska/łacińska	Ilość szt.	Uwagi
1	Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>	600	Donica C1,3. Rozstawić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni, sadzić 16szt./m ² , odsunąć pierwszy rząd 20 cm od krawężnika.
2	Hortensja bukietowa 'Pinkiy Winkiy' / <i>Hydrangea paniculata</i>	90	Donica C2. Rozstawa 80x80cm, rzędy co 75cm. Przed frontem pałacu. Rozstawić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
3	Hortensja bukietowa 'Vanille Fraise' / <i>Hydrangea paniculata</i>	48	Donica C3. Rozstawa 100x100cm. Przed frontem pałacu. Rozstawić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
4	Śnieguliczka Doorenbosa <i>Symphoricarpos doorenbosii</i>	100	Donica C2. Rozstawa 100x100cm, rzędy co 90cm. Przed frontem pałacu. Rozstawić równomiernie.
5	Lilak pospolity <i>Syringa vulgaris</i>	30	Donica C5. Rozstawa 100x100cm. Przesłania pomieszczenia gospodarcze za budynkiem mieszkalnym. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
6	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>	140	Donica C2. Rozstawa 3 szt/m ² . Pod krzewami przed frontem pałacu. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
7	Pięciornik krzewiasty 'Dany Boy' <i>Potentilla fruticosa</i>	31	Donica C2. Przy frontowej elewacji pałacu. Sadzony między istniejącymi żywotnikami 'Globosa'. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
8	Żywotnik zachodni 'Globosa' <i>Thuja occidentalis</i>	1	Donica C3. Przy frontowej elewacji pałacu, po prawej stronie schodów. Uzupełnienie istniejących nasadzeń.
9	Tawuła japońska 'Little Princess' <i>Spirea japonica</i>	20	Donica C2. Rozstawa 90x90cm. Szpalery po wschodniej i zachodniej stronie pałacu. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni, odsunąć o 50cm od brzegu nasadzenia.
10	Suchodrzew chiński <i>Lonicera pileata</i>	150	Donica C2. Rozstawa 70x70cm. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni,

Nr	Nazwa polska/łacińska	Ilość szt.	Uwagi
			odsunąć o 70 cm od brzegu nasadzenia
11	Jaśminowiec wonny Philadelphus coronarius	11	Donica C2. Rozstawa 100x100cm. Jako przesłona zabudowań gospodarczych za budynkiem mieszkalnym. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
12	Dereń biały 'Siberian Pearls' Cornus alba	18	Donica C2. Rozstawa 70x70cm, rzędy co 90cm naprzemiennie. Przy wschodnim ogrodzeniu parku. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
13	Śnieguliczka biała Symphoricarpos albus	28	Donica C2. Rozstawa 70x70cm. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni, odsunąć o 40 cm od brzegu nasadzenia
14	Forsycja pośrednia Forsythia intermedia	16	Donica C2. Rozstawa 100x100cm. Przy wschodnim ogrodzeniu parku. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
15	Kalina koralowa Viburnum opulus	6	Donica C3. Rozstawa 100x100cm. Grupa od wschodniej strony stawu. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.
16	Lilak Meyera 'Palibin' Syringa meyeri	397	Donica C3. Rozstawić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni, sadzić 3,5szt./m ² . Grupa po wschodniej stronie pałacu oraz przy odtworzonych poprzecznych alejach.
17	Azalia żółta (pontyjska) Rhododendron luteum	11	Donice C2. Rozstawa 100x100cm, w rzędach co 90cm. Po wschodniej stronie pałacu. Rozmieścić równomiernie na wyznaczonej przestrzeni.

8. Zestawienie powierzchni

Lp.	Zadanie	Zakres
1	Renowacja alei gruntowych szer. 1,5-2,5-3m, wg. projektu	2964 m ²
2	Budowa alei gruntowych szer. 1-1,5m, wg. projektu	1606 m ²
3	Renowacja nawierzchni gruntowej w części frontowej pałacu	110 m ²
4	Renowacja nawierzchni gruntowej w części frontowej pałacu	110 m ²
5	Nawierzchnia granitowa jezdna, kostka 9/11	768,5 m ²
6	Nawierzchnia granitowa piesza, kostka 9/11	34,8 m ²
7	Rozbiórka betonowych krawężników drogowych 15x30x100 cm	157 mb
8	Założenie granitowych krawężników drogowych z fazą 15x30x100 cm	247 mb
9	Rozbiórka betonowych oporników 6x20x100 cm	31 mb
10	Założenie granitowych krawężników z fazą 6x20x80-120 cm	78 mb

Lp.	Zadanie	Zakres
11	Rozbiórka szop blaszanych na fundamencie, na podst. decyzji konserwat.	59 m ²
12	Rekultywacja terenu wokół szop blaszanych	120 m ²
13	Usunięcia i pielęgnacje roślin, na podstawie decyzji konserwatorskiej	wg. proj.
14	Sadzenie drzew, krzewów i bylin	wg. proj.
12	Mulczowanie pod krzewami i bylinami w warstwie 5 cm	927 m ²
13	Demontaż ławek	11 szt.
14	Dostawa i montaż ławek parkowych	11 szt.
15	Demontaż betonowych koszy	7szt.
14	Dostawa i montaż koszy	11 szt.
15	Dostawa i montaż latarni	11 szt.

9. Etapowanie prac

Proponowane prace rewaloryzacyjne powinny przebiegać w następującej kolejności:

- Wycinka drzew i przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych na drzewach i krzewach zgodnie z zaleceniami zawartymi w gospodarce drzewostanem parkowym. Usunięcie odpadów roślinnych składowanych w parku (po wichurach)
- Demontaż starych ławek parkowych i koszy, demontaż blaszanych garaży według zaleceń konserwatorskich
- Renowacja istniejących alei parkowych
- Montaż ławek i koszy na śmieci oraz latarni
- Sadzenie drzew w części wewnętrznej parku, sadzenie krzewów
- Renowacja trawników w części wewnętrznej parku
- Wykonanie nawierzchni granitowych w części frontowej pałacu, wymiana starych krawężników na granitowe (etap uzależniony od terminu renowacji elewacji pałacu, zakres prac do osobnego ustalenia)
- Sadzenie drzew i krzewów w części frontowej pałacu, renowacja powierzchni trawiastych
- Odtworzenie nieistniejących poprzecznych alei parkowych
- Zabiegi pielęgnacyjne przy nowych nasadzeniach roślin i trawnikach

10. Dokumentacja fotograficzna

Wykonana przez autora opracowania w kwietniu 2018r.

Zdjęcie nr 4 w tekście pochodzi ze zbiorów Ochotniczej Straży Pożarnej w Kłęce

Zdjęcie 8. Widok południowo-zachodniego narożnika parku, droga nr 11 w stronę Poznania.

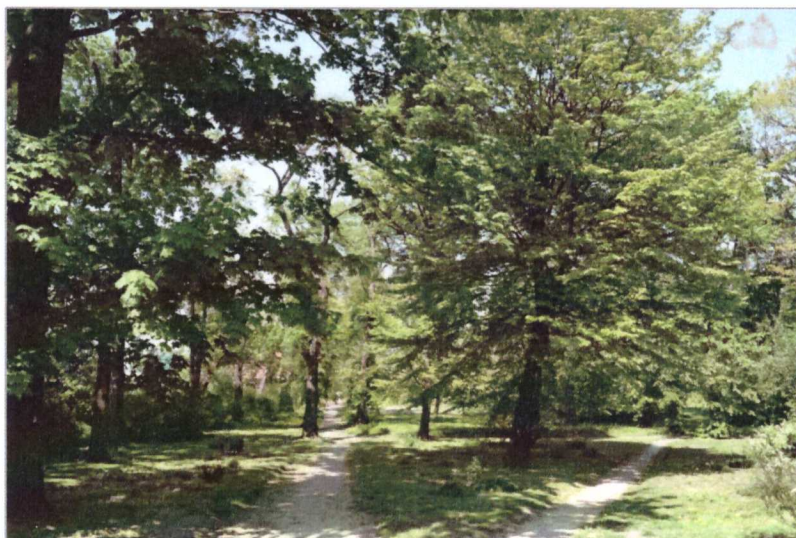
Zdjęcie 9. Widok południowo-zachodniego narożnika parku , droga nr 11 w stronę Poznania.

Zdjęcie 10. Widok południowej drogi dojazdowej wzdłuż parkingu.

Zdjęcie 11. Widok południowej drogi dojazdowej wzdłuż parkingu.

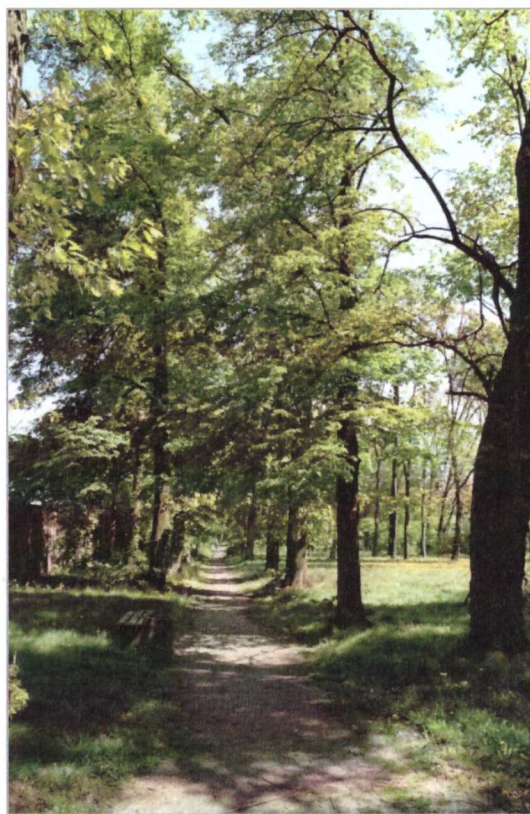
Zdjęcie 12. Widok alei wzdłuż drogi nr 11 od południa w kier. północnym.

Zdjęcie 13. Widok alei wzdłuż drogi nr 11 od północy w kier. południowym.

Zdjęcie 14, 15. Widok południowej alei w stronę pałacu, aleja północna od zachodu w str. pałacu.

Zdjęcie 16. Wnętrze parkowe od strony zachodniej.

Zdjęcie 17, 18. Wnętrze parkowe na wysokości pałacu, aleja północna na wys. Pałacu

Zdjęcie 19. Widok od północy, na wysokości stawu na pałac. Widoczna poprzeczna aleja.

20. Widok północnej alei w kierunku wyjścia z parku.

Zdjęcie 21. Widok wschodniej granicy parku.

Zdjęcie 22. Widok na staw od strony zachodniej.

Zdjęcie 23. Widok na pałac od południowego zachodu.

Zdjęcie 24. Widok na pałac od południowego wschodu.

25. Wschodnia ściana pałacu.

26. Polana po wschodniej stronie pałacu.

27. Widok na północną ścianę pałacu od str. zachodniej.

28. Połamane drzewa, zniszczone krzewy w zachodniej części parku.

28. *Daglezje zielone w centralnej części parku, wiele połamanych drzew.*

11. Literatura

1. Ewidencja parku pałacowego w Kłęce, inż. Krystyna, Zygmunt Awzan, Poznań, 10.1983r.
2. Inwentaryzacja szczegółowa parku pałacowego Przemysłowo Rolnych zakładów Zielarskich „Herbapol”, inż. Krystyna i Zygmunt Awzan, Poznań, 11. 1987r.
3. Projekt techniczny rewaloryzacji parku pałacowego PRZZ „Herbapol” w Kłęce, inż. Krystyna i Zygmunt Awzan, 02. 1988r.
4. Materiały archiwalne Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Poznań, Gołębia 2
5. European Tree Worker. European Arboricultural Council (EAC). Patzer Verlag. Berlin
6. Furmanik Barbara, Dobory materiałowe w ogrodach zabytkowych, Kurier konserwatorski, Nr 7/2010
7. Majdecki Longin, Historia ogrodów. Przemiany formy i konserwacja, Warszawa 1981.
8. Seneta Włodzimierz, Dolatowski Jakub, Dendrologia, Warszawa 2008
9. Siewniak Marek. Czekalski Mieczysław, Uprawa i ochrona drzew, Warszawa 2009.
10. Stachańczyk Renata, Problematyka standardów w postępowaniu i dokumentacji konserwatorskiej na potrzeby rewaloryzacji zabytkowych parków i ogrodów, Kurier konserwatorski, Nr 7/2010
11. Materiały archiwalne OSP w Kłęce www.osp.kleka.com.pl
12. Materiały historyczne ze strony gminy Nowe Miasto nad Wartą www.gmina-nowe-miasto.pl